

Nafta on lääneriikide Achilleuse kand

Kui meid ei varustata naftaga, kerkivad hinnad ja meie majandus jookseb verd. Ja terroristid saavad sellest väga hästi aru.

Maailma naftaturul on täna tõsine likviidsusprobleem. See tähendab, et iga väike katkestus avaldab turule ja hindadele mõju, olgu selleks streik Venezuelas, mäss Nigeerias, torm Mehiko lahes või naftajuhtme sabotaaž Iraagis.

Terroristid on viimasel ajal kutsunud avalikult üles ründama naftapuurkaeve ja -juhtmeid. Džihadistide teadaandest võib lugeda, et kümne ameeriklase tapmine pole mingi saavutus selle kõrval, kui õnnestub tõsta nafta hinda USAs ja tekitada sellega peataolek rahvusvahelises majanduses. Enesetaputaktika on nüüd suunatud inimeste kõrval ka naftaseadmete vastu.

Transport on haavatav

Üks kergesti rünnatav koht on naftatransport. Naftajuhtmed, mis kannavad 40% maailma naftast, on ülimalt haavatavad. Enne sõda räägiti kuni 100 miljardi dollari suurusest naftatulu, mida Iraak peaks paari aasta pärast saama. Seda pole tulnud peamiselt seepärast, et terroristid saboteerivad naftatootmist. Meie instituudil on andmeid 160 sellisest rünnakust pärast sõjategevuse lõppu Iraagis.

Sabotaažikampaaniaal on kaks eesmärki. Esimene on takistada Iraagil saamast oluliseks naftaeksportijaks, et naftamüügist saadud rahaga ei

kolumn

Gal Luft

Globaaljulgeoleku Analüüsi Instituudi tegevdirektor

„Nii naftajuhtmed kui ka pudelikaelu läbivad tankerid on terroristidele haavatavad sihtmärgid.“

saaks katta ülesehituskulusid. Teine eesmärk on suurendada Iraaklaste rahulolematust USA poliitika suhtes. Näiteks toodetakse Iraagis suurem osa elektrist naftast: kui pole naftat, pole ka elektrit. Kui aasta alguses rünnati Iraagis naftajuhtmeid viis-kuus korda kuus, siis novembris oli juba esimese kahekümne päeva jooksul toimunud 21 rünnakut.

Terroristidel on kombeks edukaks osutunud võtteid kopeerida – oleme näinud juba rünnakuid naftatootmisele ka Iraanis, Tšetšeenias, Pakistanis,

Indias, Indoneesias, Aserbaidžaanis ja mujal. Lisaks naftajuhtmetele toimub suur osa naftavedu mereteid pidi. Lähis-Ida nafta läheb hiigelsuurel tankeritel Aasiasse, Põhja-Ameerikasse ja Euroopasse.

Nafta läbib pudelikaelu

Ka tankerid on haavatavad sihtmärgid, sest nad viivad naftat ja vedelgaasi läbi kriitiliste pudelikaelte, millest tuntuimad on Suessi kanal ning Hormuze, Bab el Mandabi ja Malaka väin. Kõik pudelikaelad asuvad piirkondades, kus on tugev islami fundamentalism ja terroristlikud organisatsioonid.

Terroristid on kaaperdanud mitu tankerit. Mõnikord on eesmärk olnud saada lunaraha terroriorganisatsioonidele. Kuid on olnud ka juhuiseid, kus terroristid hõivasid tankerid ja vaid harjutasid nende juhtimist – samamoodi, nagu nad õppisid enne 11. septembrit lennukit juhtima.

Terroristid on loonud ka sidemeid piraatidega. Tänapäeva piraadid ei roni enam laevale, nuga hambus, vaid nende relvastusse kuuluvad kuulipildujad, tankitorjevahendid ja kiirpaadid. Paljud neist on saanud sõjalise väljaõppe. Mullu oli 435 piraatlusjuhtumit.

Koordineeritud rünnak tankeritele pudelikaeltes oleks lääne majandusele valus hoop, sest see mõjutaks nii nafta- kui ka kindlustushindu. Ning kui terroristidel õnnestub lasta pudelikaelas või elamupiirkonna lähedal õhku vedela naturaalgasi tanker, on see kõige lä-

hem asi tuumapommile, mida võib nende käes ette kujutada.

Kuid rünnakud tankeritele või naftajuhtmetele ei vii veel maailma majandust kriisi. Põhiküsimuseks jääb, kas terroristidel õnnestub rünnata mõnda suurt naftatootmise keskust Saudi Araabias või Pärsia lahes. Saudid investeerivad oma tootmiseladmetele kaitsesse suuri summasid, kuid ka terroristide kasutuses on võimsad relvad. Ja tarvis on vaid kaaperdada lennuk, lennata Dubaist või Kuveidist välja ja tabada üht tootmiseladmet.

Suurem osa Saudi Araabia naftast läheb läbi viie-kuue suure tootmispunkti. Kui terroristidel õnnestub üks neist pikaks ajaks mængust välja lüüa, kõrvaldab see turult kuni neli miljonit barrelit naftat päevas, ja see võib juba maailmamaajanduse langusesse viia.

Vaja suuremaid varusid

Et seda ei juhtuks, tuleb tõsta turvameetmeid. Kuigi, mida rohkem me tehnoloogiasse ja juhtimissüsteemidesse investime, seda kallimaks muutub nafta bensiniijaamades. Nii eurooplastel, hiinlastel kui ka ameeriklastel tuleb oma naftavarusid suurendada. See lubab rünnaku korral varud turule paisata ja hindu all hoida. Kolmandaks tuleb meil vähendada liiklust pudelikaeltes ja lõpuks vähendada nõudlust nafta järele. Seni, kuni sõltume naftast, sõltume ka terroristidest.

Autori ettekande põhjal Heritage'i fondi 19.11 seminaril globaalsest energeetikajulgeolekust

Toetused ettevõttele Euroopas kasvavad

Vastukaja 7. detsembri Äripäevas ilmunud loole "Miljardite kroonide laialipudistamise kava"

Vastupidi Aili Sandre kahtlustele arvan, et Euroopa Liit ei vähenda, vaid suurendab ettevõttele arendamiseks suunataavaid vahendeid. Üks liisressurssi saav valdkond on Eestis eriarvamustesse takerdunud riskikapitali skeemide toetamine.

2000. a. Lissabonis seadis EL ambitsioonika eesmärgi, et liit peaks aastaks 2010 kujunema maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmiste põhinevaks majanduseks. Paraku näitavad värsked analüüsid, et maha jäämus põhikonkurendist USAst ei ole vähenenud ei innovatsiooni tasemes ega elanike keskmises sissetulekus. Euroopa vajab rohkem ettevõteteid ja need peaksid senisest rohkem olema suunatud innovatsioonile, kasvule ja uute töökohtade loomisele.

Ettevõtlike inimeste pöud ei ole ainuüksi Eesti mure, sama häda vaevab tervet ELi. Kui ameeriklastest eelistab palga teenimisele ettevõtjana tegutseda 67%, siis eurooplastest 45%. Konkreetsemalt on ettevõtte alustamist kaalunud kõi-

Maive Rute
KredExi juhataja

gest 22% eurooplastest 34% ameeriklaste vastu. Eurooplastel on oluliselt vähem valmis aktsepteerima ettevõtlusega kaasnevat riski: 46% arvab, et ettevõttega ei peaks alustama, kui on oht ebaõnnestuda, USAs on riskikartlikke 25%.

Ettevõtlikkuse ja konkurentsivõime toetamiseks tulevad vahendid nii struktuurifondide kui ka ELi sisepoliitika kaudu. Struktuurifondide vahendite kasutamisel määratleb iga ELi riik prioriteedid, mis valdkondi ta peab oluliseks arendada. Eeltingimus on riigi enda valmisolek samu valdkondi ja projekte kaasfinantseerida.

Sandre rahulolematusest rahade kasutamise suhtes jäi arusaamatuks, kas parem on kogu ressurs ühtlaselt kõigi ettevõtjate vahel jagada, et tulu sellest tõuseks võimalikult paljudele, või koondada vahendid vähesete elujõulistele projektidele. On mõlemat tüüpi meet-

Ettevõttele toetamise programmid ELis

Pragu (MAP)

- ettevõtluspoliitika arendamine, nt liikmesriikide vahel kogemuste vahetuse teel (ca 13% eelarvest);
- finantsinstrumentid (70%), eelkõige Euroopa Investeeringufondi pakutav riskikapitali skeemide kaasfinantseerimine ja väikeettevõtluslaenude portfelli edasikindlustus;
- mitmed võrgustikud (17%), nt euroinfo keskuste võrk.

Alates jaanuarist 2006 (PACE)

- uued riskikapitali instrumentid, et soodustada erasektori investeeringuid aladele, mida kapitaliturud täna piisavalt ei teeninda;
- piiriüleste koostööde ja teiste riikide avaliku sektori hangeosalemist soodustavad instrumentid.

Allikas: Maive Rute

meid, ühed, mis on kättesaadavad ühtlaselt kõigile vastavasse sihtgruppi kuuluvatele ettevõtjatele, ja teised, mis on kitsalt suunitletud. Investeeringute toetamisel on raske uskuda, et keegi tõsimeeli toetaks "igale ettevõtjale natuke" põhimõtet. Tuleb teha valikuid.

2006 asendub praegune ELi ettevõtluse arendamise raamprogramm MAP uuega, mille koondnimetus on PACE (vt tabel). See on MAPist laiahaardelisem: lisanduvad innovatsiooni, tööstuspoliitika ja

konkurentsivõime tõstmise meetmed. MAP kulutas ettevõtluse arendamisele 317 mln eurot, PACE puhul nähakse ette aastaste kulutuste kasvu 260%.

Eesti on riskikapitali osas seni nurgas jonninud, et meie pool, Euroopa perifeerias käivad asjad teisiti ja turg toimib ise ideaalselt. Ehk on aeg küps innovatsiooni ja konkurentsivõime tõstmiseks ka uusi instrumente rakendada. Hea aednik ikka kastab ja väetab seda taime, millelt suurt saaki loodab saada.

Müüa töötav pesumaja

Saha-Lool koos konteinerkatlamajaga tootlikkusega kuni 2 tonni sirgpesu vahetuses.

Hind 1 485 000 kr + 18%

Tel 52 04 914, 50 18 413

ETTEVÕTETE LIKVIDEERIMISE OSAÜHING

Ettevõtete likvideerimine
Probleemsete firmade ost
Ettevõtete saneerimine
Abi pankrotimenetlustes

Ettevõtete Likvideerimise Osühing
Jõe tn 5, Tallinn, Tel/faks 626 1265
www.likvideerimine.ee

Financial Group
MEGA

- Offshore ja mitteresidentsed firmad
- Lai valik valmis firmasid ja mõistlikud hinnad
- Firmsade asutamine Venemaal
- Juriidilised ja ärikonsultatsioonid, raamatupidamisteenused
- Arvete avamised välispankades
- Konsultatsioonid krediteerimisvõimalustest Läti pankades

Lastekodu 3, Tallinn, 10115
Tel: 6800826 Faks: 6800828
www.omega-2000.com
tallinn@omega-2000.com

17 Elijas Street, Office 281
Riga, LV-1050 Latvia
Tel.: +371 9225978, 7227662
Tel./fax: +371 7204740
info@omega-2000.com

Autoklaasi number
1202
Igal telefonilt

MÜÜN KRUNTE
looduslikult kaunis kohas
Valgamaal

ASC KINNISVARA OÜ
Tel 58 125 417

ALTUS CONSULT
FIRMADE ASUTAMINE JA MÜÜK

Tõnismägi 3a, tel 646 3760
info@altus.ee
www.altus.ee

T PARTS
USA AUTODE VARUOSAD

Chrysler • Jeep • Chevrolet • Ford
HOOLDUS & REMONT
WWW.TOPPARTS.EE TEL 678 1888

Jalad on paistes, märke, tunne on, et ei ole millegagi käia. Saapad võiks olla tugevad, 12 tundi peab niimoodi väljas olema. Johannes, 75aastane kodutu

Kodutule jõuluks saapad!

Sinu annetuse eest ostame kodutuile vettpidavaid odavaid jalavarje

Annetused 10. jaanuarini 2005
tel 900 7712 (kõne 25 kr)
tel 900 7713 (kõne 100 kr)
Oleviste koguduse konto
10220025984010
Märksõna "Annetus kodututele"

Ka Johannes saab uued kingad.

MTÜ Oleviste Hoolekanne